

Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége

Az European Water Association (EWA), az International Solid Waste Association (ISWA) és

a

Network for Industrial Contaminated Land in Europe (NICOLE) tagja

1024 Budapest, Keleti Károly u. 11/A. Tel. / Fax: 36-1-350-7271, 36-1-350-7274

Web: www.kszgysz.hu; E-mail: kszgysz@kszgysz.hu

Budapest, 2017. Április 18.

VÉLEMÉNY

a Szennyvíziszap Kezelési és Hasznosítási Stratégiáról

Az előterjesztés, illetve maga a stratégia megfelelő részletességgel és alaposággal mutatja be a jelenlegi helyzetet és a szennyvíziszap képződésének várható alakulását, a folyamatosan termelődő, növekvő mennyiségű anyag jelentőségét, a hasznosítása iránti elkötelezettséget, valamint a fennálló akadályozó tényezőket.

Véleményünk szerint rendező elvként kellene rögzíteni, hogy a szennyvíziszapot az anyagának, összetételének megfelelően, a gazdaságosságot, a fenntarthatóságot és a lehetőségeket figyelembe véve kell hasznosítani.

A stratégia alapvetően minden kezelési és hasznosítási lehetőséget figyelembe vesz, és helyesen számol azok egyidejű, párhuzamos alkalmazásával. A vitatható kérdések az egyes alkalmazások arányában jelentkeznek, nevezetesen a mezőgazdasági felhasználás és az égetés (energetikai hasznosítás) – mint végső felhasználás – mértékében, illetőleg az ezeket megelőző kezelés módjában és (víztelenítés/szárítás, fermentálás/biogáz előállítás, komposztálás) arányaiban. Egyértelmű azonban, hogy a jelenlegi kezelési gyakorlat alapján, még változatlan képződő mennyiség esetén is, mindegyik kezelési mód bővítenő.

A végső felhasználás tekintetében egyetértünk azzal a megközelítéssel, hogy az égetésre a mezőgazdasági és rekultivációs célú felhasználási lehetőségek kimerülése után van szükség, de a minden áron való mezőgazdasági hasznosításra törekvést fel kell oldani.

Mindemellett hangsúlyozni kívánjuk, hogy mivel a szennyvíziszap alapvetően vízből, szerves- és ásványi anyagokból tevődik össze, tartalmazva különféle, a mezőgazdaságban fontos elemeket és vegyületeket (makro- és mezo-, illetve mikroelemet), de jelentős biogáz (energia) forrás is lehet úgy, hogy a visszamaradó anyag mezőgazdasági haszna nem csökken.

A mezőgazdasági felhasználás/hasznosítás erősítése a következő előnyökkel jár:

- az iszapban lévő víztartalom hozzájárul a termőtalajok vízháztartásának kedvezőbbé tételéhez;
- az iszapban lévő makro elemek (N, K, P) szerves anyagokhoz kötődően kerülnek a talajba, csökkentve a műtrágya igényt, és ezzel a felszín alatti vizek szennyeződési esélyét;
- az iszapban lévő elemek (még a toxikusnak mondottak is!) nagy jelentőséggel bírnak a termőtalajok minőségének javításánál, az intenzív mezőgazdálkodás a talajokat abszolút kizsigerelte, a talajokból egyre nagyobb a mezo- és mikroelemek kivonása, amelyek a

visszapótlására alig van lehetőség, a toxikusnak titulált elemek megfelelő koncentrációban a növények számára alapvetően szükségesek (enzim alkotók).

- a szerves anyagok ésszerű visszajuttatása a talajokba megfordítja az igen aggasztó talaj-és humán egészség degradáló folyamatokat;

- a mezőgazdasági hasznosítás eredményességét a megelőző metán (biogáz) kinyerés nem korlátozza, sőt javítja, egyúttal javítja a szennyvíztisztító telepek energia-hatékonyságát.

Ugyanakkor a mezőgazdasági felhasználás komoly környezeti és egészségügyi kockázatot is jelent. Talajaink degradálódásának egyik fontos tényezője azoknak a mikroorganizmusoknak a pusztulása is, amelyek a talaj jó állapotban tartásáért felelősek. Nem esik szó a stratégiában olyan vizsgálatokról, amelyek feltárnák a szennyvíziszapok káros összetevőinek talajéletre gyakorolt hatását, illetve az ennek elkerülése érdekében tehető előkezelési lehetőségekről (a komposztálás vagy fermentálás e veszélyforrások legtöbbszörét nem szünteti meg. Említik ugyan a gyógyszermaradványokat, a patogén összetevőket és a kadmiumot, de nem jelennek pl. a nano-szennyezők, a perfluorozott szénhidrogének, a ftalátok, a higany, az ólom, a mosó- és tisztítószer-maradványok, stb. Ezekre az anyagokra sem a termélnövelő anyagokra vonatkozó 36/2006. (V. 18.) FVM rendelet, sem a szennyvíz(iszap) mezőgazdasági elhelyezésére vonatkozó 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet nem tartalmaz korlátozásokat vagy határértékeket (és e tekintetben nincs is összhang közöttük).

A szennyvíziszapok távlati mezőgazdasági kihelyezésének/felhasználásának elősegítéséhez szükséges a szennyező anyagok hatásainak a károsító anyagok eltávolítási vagy ártalmatlanítási módjainak feltárása, a felhasználási területek és módszerek ezek eredményeivel való összehangolása, majd ezekre alapozva a társadalmi megítélés megváltoztatása, a felhasználó gazdák anyagi ösztönzése. Mindezek alapján a felhasználás feltételeinek enyhítését nem tartjuk járható útnak.

A szennyező anyagok lebontására, illetve megkötésére érdemi megoldást adhat az égetés, ha az megfelelő füstgáztisztítással és égetési maradék kezeléssel jár együtt, betartva a hulladékégetésre vonatkozó előírásokat. Ez esetben viszont egyértelműen ártalmatlanításról van szó, miközben a mezőgazdasági felhasználás szempontjából hasznos tulajdonságok egy része is elveszik. Az égetés energetikai szempontból nagy valószínűséggel negatív energiamérleget eredményez a magas víztartalom miatt, az égetési maradékból a hasznos összetevők kinyerése további költséget – bár értékesítésük bevételt is – jelent. (Meggjegyezzük, hogy a szárazanyag égetési maradéka biztosan több 1%-nál). Az iszap égetésére nem tartjuk szerencsésnek központi, regionális égetők építését, különösen vegyes települési hulladékkal együttesen égetve (így a településihulladék-égető energetikai hatékonysága, tehát hasznosító-műként történő üzemeltetése is ellehetetlenülne). Az égetési maradékok hasznosíthatósága szempontjából a monoégető lehet megoldás, amelynek energetikai hatékonysága esetleg RDF-el együtt égetve lenne növelhető (ez utóbbi esetben viszont meg kell vizsgálni az égetési maradékok hasznosíthatóságának változását). Megfontolásra javasoljuk a képződés helyén történő, kis kapacitású monoégetést (lásd az egri telepen működő rendszert!), amellyel a költségek és a környezeti, egészségügyi kockázatok is mérsékelhetők. A főváros nagy mennyiségű szennyvíziszapja viszont külön, speciális megoldást igényel.

A szennyvíziszap-komposzt égetési lehetőségének felvetését nem tartjuk szerencsésnek, a komposztálás költségei csak tovább növelnék az égetés terheit. A komposztálásnak a komposzt, mint termék előállítását kell céloznia, és ennek megfelelően összetételében is garantálnia a terméként történő értékesíthetőség és felhasználhatóság feltételeit.

Energetikai szempontból – a jelenleg is működő gyakorlati tapasztalatok alapján – a biogáz (metán) helyszíni kinyerése és felhasználása a legkedvezőbb. Ugyanakkor nem esik szó a fermentum maradvány sorsáról, amelynek mezőgazdasági hasznosítása az eredeti iszap kockázataival és lehetőségeivel bír, égetése pedig az alacsony fűtőérték miatt önmagában már nem lehetséges.

A stratégiában csak az SKV összegzéseként megjelenő fejezetben szereplő megállapításokkal alapvetően egyetértünk, azonban azokat, illetve a fent leírtakat csak a részletes SKV ismeretében tudjuk megerősíteni, illetve pontosítani.